СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ, і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ЧЕРВНЯ 1948. — No. 141. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JUNE 19, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ВІДКЛАДАЄ ПОБІР РЕКРУТА АЖ ДО НАСТУПНОГО РОКУ

Вашингтон, 17 червня. — Серед рідкого замішання, яке панувало в конгресі перед плянованим відрочeнням теперішньої сесії 80 конгресу, палата репрезентантів ще дальше обмежила законопроект про обовязковий побір рекрута. Переміншвши себе на комісію цілости палата ухвалила 135 голосами проти 90, щоб до обовязкової військової служби покликати хлопців від 19 до 25 року життя, одначе не скорше, як по дні 31 січня 1949 р. і то лише на один рік служби. Їх мав би покликати новий президент, який буде вибраний цієї осени і введений в урядовання з початком нового року. Проти такої ухвали різко протестують військові кола, заявляючи, що ціла програма оборони краю тепер захитана і такий законопроект треба вважати за неслучний. Впливові конгресові кола, включаючи й провідника республиканської політики, сенатора Тефта, думають, що мабуть дійде до надзвичайної сесії конгресу, коли б ще в останній хвилині не можна було перемогти обструкції, яку ведуть деякі конгресмени, а яку теж заповіли деякі сенатори.

Мабуть для зміни настрою серед конгресменів, секретар стейту Дж. Маршал явився на засіданні комісії закордонних справ палати репрезентантів і там виясняв поважне положення у світовій політиці.

ПРЕЗИДЕНТ ГОТОВИЙ ДО ІНТЕРВЕНЦІЇ У ВУГІЛЬНІМ СПОРІ.

Вашингтон. — З огляду на гострі перепалки, які виявилися під час переговорів між власниками вугільних шахт і майнерською юнією, заходить небезпека, що переговори розібються. Поінформовані кажуть, що президент Труман назначить трьох знавців для провірки, які є причини до непорозумінь, а це промостить шлях генеральному прокураторові для заборони страйку при допомозі суду на протяг 80 днів, як це передбачує закон Тефта-Гартлія. Заборона мала б такий наслідок, що ні предсідник юнії Джан Луіс, ні інші урядники юнії, не мали б права заохочувати до страйку, хоч би не було нового контракту після 30 червня б. р. Генеральний прокуратор мусів би одначе повести акцію ще перед тим, бо з днем 25 червня вуглекопи починають вакації. У такому випадку суд міг би видати наказ, щоб майнери вернулися до праці негайно після покінчення вакацій, тобто 5 липня, на підставі теперішнього стану („статус кво").

ЛУІС БУДЕНЦ НА ЗАКІНЧЕННІ ШКІЛЬНОГО РОКУ В УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.

Темфорд, Конн. — На закінченні шкільного року в українській католицькій школі св. Василія Вел. в дні 14 червня — як повідомляє управа школи — виголосив промову бувший редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер". Він тепер є професором у Фордгем Юнивеситі після відпекання від комунізму. У своїй промові Буденц звернув увагу на потребу спокою духа, якого не можливо осягнути ніякими штучними способами, такими, як напр. психологію Фрейда. Спокій духа можливий лише признанням моральних засад релігії, без яких людині грозить самовинищення. Він згадав теж про мучеництво українців під Совєтським режимом і про потребу боротьби з комунізмом. — Предсідником під час закінчення шкільного року був Високопреосв. Кир Амвроз Сенишин, Богослужбу відправив ректор о. Микола Бабак в сослуженні з оо. Е. Манастерським і С. Хребтою.

Дипломи для студентів, які закінчили школу й мають право до університетських студій, роздав о. Ректор, а промови виголосили студенти: Степан Заруха (по англійськи) і Михайло Грозинський (по українськи). Вони оба дістали вище згадані дипломи, крім них ще: Теодор Криворучка, Волод. Одейчук, Мих. Рахинський (який виголосив прощальну промову) і Василь Тиханський; дальші: Данило Василин і Мирон Яворський. При цій нагоді роздано різні медалі за успіхи в науці. Усіх студентів, які покінчили школу було 23, зпоміж них 7 з української катол. дієцезії в Злучених Державах.

ЗІБРАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ.

Сан Франсиско. — Тут відкрито 37 конференцію Міжнародної Організації Праці, до якої належать 57 держав. Президент Труман, у своїм привіті на конференцію, назвав цю Організацію „важливим забороном нашого апарату для міжнародної співпраці". Конференція відбувається в Пропамятним Будинку Опери, в якому відбувалися перші наради Обєднаних Держав для складання чартеру. Тому, що Міжнародна Організація Праці це залишок колишньої Ліги Націй, вона має вже за собою досвід у веденні справ, звязаних з добробутом робітників. Предсідником конференції вибрано через акламацію 77-літнього француза Жюстина Годарта. Росія не прислала й тепер свого делегата.

43 ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛИ ПРИ РОЗБИТТІ ЛІТАКА.

Монт Кармел, Па. — В четвер розбився літак ДС-6, яким їхали визначні продюсери й фільмові актори з Голивуду, в Каліфорнії, до Ню Йорку. Всі подорожні, в числі 39 і 4 людей з залоги згинули. Свідки кажуть, що бачили, як почало горіти крило літака, заки він осів на землі, а мотор видавав непевні звуки пів години перед тим, коли находився над містом Шамокін. Між погибшими находиться фільмовий актор Ирл Карол, дальше Берил Волес і такі знані в журналістичнім світі одиниці, як Генрі Джексон, Ремо Буфано, Веніта Варден Окі. Теж згинули одиниці, які брали визначну участь у житті фінансового світу Злучених Держав.

Перемогла сенатська редакція билу для іміграції скитальників

Вашингтон, 17. червня. — Конференція представників обох палат конгресу для зведення до спільного знаменника протилежних постанов, погодилася вкінці, з деякими змінами, на іміграційний закопроект, який перейшов у сенаті. Спільне нове предявлення, яке має ще пійти під голосування обох палат, підписали 8 членів конференції, а 4 відмовилися підписати. Компромісовий біл включає такі замітніші постанови: разом допускає 205,000 нових імігрантів; між ними мають бути допущені, 2,000 нових біженців з Чехословаччини і 3,000 сиріт понижче 16 літ. Окремо мають бути допущені ще 15,000 імігрантів, які вже перебувають в Злучених Державах і мають хвилеве візо від 1939 р.; за скитальників вважається таких людей, які найшлися примусово в Німеччині, Австрії, або Італії в дні 22-го грудня 1945 р.; з Балтійських держав, отже з Естонії, Латвії й Литви, а теж із східної Польщі (тобто з Західної України) мае бути разом допущених 40 відсотків, одначе між ними будуть мати привилей члени польської армії Андерса; поприте першенство будуть мати 30% робітників, які працюють на ріллі, а щойно по них першенство будуть мати: домашня служба, будівельні робітники і кравецькі, на скільки їх буде потрібно в таких місцевостях, до яких вони приїдять; за ними йдуть спеціялісти виховні, технічні і професіоністи, а на кінці родини теперішніх громадян аж до кузинів. По скільки йде про німців, то їх мають допустити як етнічну групу на підставі звичайної іміграційної квоти.

Під час дискусії виявилися дуже великі негодування пролиявзулі, щоб за скитальників вважати лише таких, що найшлися в західній Европі до 22. грудня 1945 р. Така постанова, як кажуть прихильники законопроекту Феллоса, виключає жидівських біженців з Польщі, які втікли перед погромами після тої дати. Вони кажуть, що на підставі такого компромісу не більше як 6,000 жидів можуть дістатися в Америку.

Одначе, ті, що приїздять до Злучених Держав, мусять мати запевнене мешкання і працю так, щоб не позбавляти праці жадного громадянина Злучених Держав.

ЗАКОН КАРАТИМЕ КОМУНІСТІВ ЗА ЗАЛЯКУВАННЯ СКИТАЛЬНИКІВ.

Отава, Канада. — Міністер справедливости Ілзлі заповів кілька змін і додатків у карнім законі, які ухвалить парлямент на біжучій сесії. До карного закону вставлять секцію, яка буде вважати проступком і каратиме того, хто залякує другу особу погрозами; мовляв, її своякі. потерпіть у Канаді, чи де інде. Ця секція має на увазі канадських комуністів. Бували випадки, що комуністи в Канаді відгрожувалися новоприбулим скитальцям репресіями проти їхніх свояків у Канаді чи в Европі, коли вони не вийдуть з Канади на рідні землі в Европі, або як не запишуться до комуністичної організації, або як не перестануть оповідати про злочини комуністів на рідних українських землях. (У. Вісті, Едмонтон).

ДАЛЬШИЙ КОРАБЕЛЬ З ІМІГРАНТАМИ.

Ню Йорк. — У понеділок 21. червня приїде до нюйорської пристані з німецької пристані Бременгафен американський транспортовий корабель Марін Шарк, одначе по дорозі він вивантажить подорожних в Галіфексі, у Канаді. З огляду на це, число нових імігрантів до Злучених Держав знову не буде таке, як можна було надіятися, бо корабель не має багато місця.

МАЛІ ВИГЛЯДИ НА МИР В ПАЛЕСТИНІ.

Тель Авів, 18. червня. (ЮП). — Передуючи представник Арабської Ліги повідомив посередника ОД графа Бернадотте, що араби за передумови мирного полагодження спору з жидами ставлять домагання, щоби з переговорів взагалі виключити справу поділу Палестини, виключаючи з арабського боку можливість признання держави Ізраїля. Вчора, натомість, ізраїльський премієр Давид Бен-Гуріон заявив, що базою будущих розмов з арабами може бути тільки визнання держави Ізраїля та признання необмеженої жидівської міграції до Палестини. В таких обставинах граф Бернадотте має шукати можливостей арабсько-жидівської згоди.

О. О. Д. висилає свою сторожу до Палестини

Лейк Соксес, Н. Й., 18. червня. — Вчора тут повідомлено, що завтра має відлетіти до Палестини 50 урядників Організації Об'єднаних Держав, включно з 28 уніформованими сторожами, завданням яких буде наглядати над додержанням постанов арабсько-ізраїльського примир'я. Їх висилається на прохання посередника ОД в Палестині, графа Бернадотте, а їх головним завданням буде контролювати транспорти з Тель Авів до Єрусалиму. Використання там уніформованої сторожі ОД буде першим застосуванням цієї малої „міжнародної сили", з якої має постати плянована генеральним секретарем міжнародна гвардія ОД в початковій кількості від 1,000 до 5,000 осіб. Зразу роблено заходи, щоби для завдань ОД в Палестині „позичити" відповідну кількість уніформованих нюйорських полисменів, на що теж вже мав погодитися мейор міста, але опісля секретаріят ОД роздумався, що проти цього могли б виринути всілякі застереження.

АРАБИ ДОБАЧУЮТЬ СОВЄТСЬКУ КОРИСТЬ З ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЯ.

Каїро, Єгипет, 18. червня. — З арабського боку видвигається щораз частіше аргумент, що створення держави Ізраїля в Палестині витворить з черги хаос на цілому Орієнті, з якого можуть мати користь тільки Совєти. На доказ своїх тверджень араби видвигають м. і. поспіх Совєтів та їх сателітів у визнанні Ізраїля де факто і де юре.

У.К.К. ОДЕРЖАВ ВІДПОВІДЬ НА ЛИСТА ДО ЧОРЧИЛА

Свого часу Український Конгресовий Комітет був вислав довшого листа до б. британського премієра Винстона Чорчила, вітаючи його виступ в справі европейської єдности на конгресі европейських федералістів в Газі в половині минулого місяця. При цій нагоді УКК висловлював надію, що европейські державні мужі не перечать справи визволення України, без якої не може бути ані европейської єдности, ані тривкого миру. В остаточному на це послання наспіла відповідь від очолюваного Чорчилем Комітету Об'єднаної Европи, в якій стверджується, що листові УКК придiлено належну увагу.

У. К. К. ВІТАЄ ПРЕЗИДЕНТА ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЯ.

В дні 15. червня Український Конгресовий Комітет вислав президентові Ізраїля, д-рові Хаїмові Вайцманові, письмо, в якому „з вдовіллям стверджує, що жидівський нарід взявся встановити власну вільну і незалежну державу", що може зрозуміти і оцінити головно український нарід, який сам вже від віків з найбільшими жертвами бореться за свої національні права. Треба згадати, що д-р Вайцман належить до тих жидівських провідників, які вже під час української визвольної боротьби в 1917-19 рр. повністю розуміли та ставилися з великими симпатіями до українських змагань. Листа до д-ра Вайцмана підписав голова УККомітету, Степан Шумейко.

ДЕМОНСТРАЦІЇ НІМЕЦЬКИХ СТУДЕНТІВ.

Мюнхен, 18, червня. — В цілому ряді німецьких університетських міст, головно в Мюнхені, Гайдельбергу, Вюрцбургу, Ерлянгені, Регенсбургу та інші дійшло в останньому часі до масових демонстрацій студентів, що домагаються більше харчів та сигареток. Демонстрації відбулися перед німецькими та окупаційними урядами.

СОВЄТСЬКИЙ ВІДГОМІН НА П. А. У. КОНФЕРЕНЦІЮ.

В квітневому виданні совєтсько - українського журналу „Сучасне і майбутнє", що появляється під фірмою Спілки совєтських письменників України, подибуємо огидне виття большевицьких наймитів на „жовто-блакитних поскидьків", як там називається українців поза большевицькою залізною заслоною. Крім страшної лайки на українців у Франції, там теж видно багато місця „істінно русскій" лайці на американських українців зпиводу Пан-Американської Української Конференції в Ню Йорку. П. А. У. Конференцію там називається „Злітом мерців" та обливається найбруднішою лайкою всіх її учасників разом і кожного зокрема за те, що вмалилися „шамкати про самостійну і незалежну Україну".

СОВЄТИ ЗАМКНУЛИ КОРДОН З АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗОНОЮ

Берлін, 18 червня. — Совєтські військові власті в Німеччині вчора повідомили про закриття цілого довгого на 180 миль кордону між американською і совєтською зонами в Німеччині, залишаючи для необхідного переходу тільки один пункт в Гутенфірст. Рівночасно проголошено цілий ряд дальших обмежень для міжзонального руху німців, що практично цей рух виключає, за вимком комуністів, для яких Совєти створюють формальні вимки. В майбутньому кожний німець, що хотів би переїхати з американської в совєтську зону, потребуватиме не тільки американського дозволу, але теж відповідної довідки від політичної, культурної або господарської організації в совєтській зоні. Замкнення совєтсько - американського кордону в Німеччині ще щільніше затягає залізну заслону перед Совєтським Союзом. Західні союзники обміркововують це останнє совєтське зарядження, власне тоді, як зі західного боку йдуть останні намагання для стабілізації західно-німецького положення.

БОЛЬШЕВИКИ РОБЛЯТЬ ЗАХОДИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РАДИ.

Берлін, 18 червня. — Контрольна Рада Союзників в Німеччині, найвищий спільний орган всіх чотирьох окупаційних потуг, практично перестала існувати після того, як совєтський представник демонстративно вийшов зі засідання та відмовився скликати нове. Протее, в останньому Совєти роблять знову заходи, щоби цю Раду використати для своїх цілей. Цим разом і в цьому напрямку вони, виходило б, дали відповідні доручення своєму польському сателітові, що звернувся до всіх окупаційних потуг з пропозицією скликати засідання Контрольної Ради, на якому мали б бути обговорені лондонські постанови конференції шістьох західних держав в німецькій справі. На цю тему відбулася вчора конференція між західними військовими губернаторами, але не винесено жодного рішення.

КОМУНІСТИ БРАТИМУТЬ УЧАСТЬ У ВИБОРАХ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт над Майном, 18 червня. — Хоча Совєти пропослісли постанови Лондонської конференції щодо Німеччини за нелегальні, проте комуністична партія в трьох західних зонах рішила взяти участь у виборах до запропонованої німецької конституційної асамблеї.

ЗЛОВИЛИ ФРІЦА КУГНА.

Мюнхен, 18 червня. — Віломий провідник німецького Бунду в Америці, Фріц Куги, що недавно втік з концентраційного табору в Дахау, де дожидав суду за його націстичну діяльність, попав вчора знову в руки окупаційних властей у французькій зоні. Його заарештовано при нагоді, як він намагався одержати дозвіл на відкриття і ведення хемічної робітні. На тему своєї сензаційної втечі з табору минулого лютого Куги вияснив, що він прямо скористав з нагоди, що були відкриті ворота і він вийшов разом з іншими відвідувачами без будь-якої перешкоди здобу сторожі.

ДАЛЬША БОЛЬШЕВИЗАЦІЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Прага, 18 червня. — Чеські комуністи, захопивши владу в країні насиллям, терором і при допомозі совєтського покровителя, поспішають тепер з повною совєтизацією господарської, соціяльної та політичної системи правління. Новоіменований комуністичний премієр Запотоцький вчора заявив, що уряд доложить всіх зусиль для негайної і повної совєтизації індустрії та сільського господарства, цілком виключаючи в них „залишки капіталістичних систем". Головними цілями свого большевицького уряду Запотоцький назвав: 1. Повна реорганізація правно - судової системи; 2. Всеобіймаюча чистка неблагонадійних елементів, головно з армії і 3. Повна реорганізація системи виховання.

КОМУНІСТИ ЗАПОВІЛИ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У ФРАНЦІЇ.

Париж, 18 червня. Опанована комуністами Генеральна Конфедерація Праці заповіла на завтра на 11 годину однoгодинний генеральний страйк у цілій Франції на знак протесту проти інтервенції поліції під час страйку в одній паризькій фабриці гуми. При цій нагоді видвигається цілий ряд інших домагань, що знову робить справу веденого комуністами робітництва одною з найбільших внутрішньо - політичних турбот уряду.

ПІДПИШУТЬ ПОЛЬСЬКО-МАДЯРСЬКИЙ СОЮЗ.

Варшава, 18 червня. — Вчора тут приїхала мадярська делегація з премієром на чолі, з метою підписати польсько-мадярський військовий союз, подібний до тих, що їх вже має Польща з іншими східно-европейськими країнами та якими Совєтський Союз обмотує всіх своїх сателітів. Формальною метою цих договорів є „оборона проти німецької агресії".

ПРО-СОВЄТСЬКІ НІМЦІ ПЕРЕГОВОРЮЮТЬ З БОЛГАРАМИ.

Софія, 18 червня. — Вчора ввечорі тут повідомлено про приїзд з офіціяльними відвідинами предсідника зорганізованої большевиками німецької комуністичної „партії соціялістичної єдности", Вільгельма Піка, та його заступника Отта Кротевогля. В столиці Болгарії вони відбудуть цілий ряд розмов головно на тему господарської співпраці між совєтською зоною Німеччини і Болгарією.

ГРЕЦЬКА АВІЯЦІЯ ПРОДОВЖУЄ АТАКИ НА БОЛЬШЕВИКІВ.

Атени, 18 червня. — Грецька бойова авіяція продовжує бомбардувати головні скупчення большевицьких партизанів в районі гори Граммос, завдаючи їм великих втрат. В загальному вважається, що це є підготовка до заповідженого вже давно кінцевого наступу проти большевиків, на що теж вказувала б концентрація в цих районах нових відділів грецької армії.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ЩОРАЗ ГІРШЕ!

Не вважаючи на існування IPO, проблема, що робити з переміщеними особами, не тільки не розвязується, але з кожним місяцем погіршується, читаємо у звіті, який зготовили норвежець д-р К. Гамбро та американець Пирс Вилйємс. Цей звіт, який буде предложений Обєднаним Державам, згідно з ухвалою Генеральної Асамблеї цеї організації, є документом людської трагедії, яка повинна покрити соромом не тільки властивих спричинників цього лиха, але теж і переможні демократії, що не спромоглися досі зарадити цему нещастю. Та у звіті не говориться про винуватців, а тільки про жертви тоталітаризмів і апелюється до цивілізованого світу, щоб він пізнав нужду „Ді Піс" та це, як вони мучаться у таборах і гинуть.

Особлива трагедія переміщених осіб, кажеться у звіті, є в тому, що багато з них не знайде захисту навіть у таких країнах, які вже згодились приймати скитальців. Такі переміщені особи, які повинні би мати першенство в доступі до інших країн, якраз не мають ніякої надії туди дістатись уже через саме слабе здоровя, знищене в концентраційних таборах. Не хочуть приймати теж й інтелектуалів, ні старших людей, через що розбиваються родини, а тим самим збільшується людська трагедія. Вже сказаного досить, щоби пізнати, що багато країн не думає про дійсну розвязку проблеми „Ді Піс", коли годяться приймати до себе тільки вибранців. Бо що буде з рештою скитальців? Та ж IPO не буде існувати в безконечність!

Найбільше місця присвячено у звіті ратуванню соток тисяч дітей-сиріт, яких німці забирали в часі війни в різних країнах і перевезли до Німеччини, де вони, як на глум, німчаться та виховуються в німецькій культурі.

Цей звіт дістав уже апробату Тригви Лі, генерального секретаря Обєднаних Держав, а тепер відісланий до Економічної й Соціяльної Ради Обєднаних Держав, яка радитиме в Женеві, в Швайцарії. Згадку про звіт помістили часописи якраз у часі, коли конгрес ще далі радить над законопроєктом в справі допущення до Злучених Держав в найближчих двох роках 205,000 переміщених осіб з Европи. Навіть як цей законопроєкт перейде в конгресі, то й це не багато доможе ліквідації скитальчої проблеми, бо в звіті говориться про 900,000 скитальців, яких треба б якнайскорше пересилити. З цього виходить, що треба далі працювати і наставати на Обєднані Держави, щоби там була знайдена якнайскорше остаточна розвязка скитальчої проблеми, себто, щоб держави зобовязались забрати усіх „Ді Піс" з Німеччини до себе. Іншого виходу нема. Побут переміщених осіб в Німеччині став з багатьох причин неможливим. Теж неможливим є їх поворот на рідні землі. Такі заключення виходять теж зі звіту Ґамбра й Вилйємса, яких вибрав Тригве Лі, щоби вони, як „незалежні обсерватори", проблему „Ді Піс" добре перестудіювали на місці та здали звіт з відповідними внесками. Це вони виконали: розумно й гуманно.

ЗГАДАЙМО ЇХ І МИ!

Які ж бо прекрасні були колись в Україні ці Зелені Свята! Тоді, як природа була в своєму найбуйнішому розквіті, як дні були повні зелені нетлінної і сонця золотого, а ночі запахів чарівних і тиші таємної, як буйне колосся розлогих ланів українських вщерть життєдайним соком наливалося і весняна радість в розспіваному блакиті небесному та в серцях людських надіями налитих свого вершка досягала, нарід український своє рокове Зелене Свято обходив. Як Зелена Субота прийшла, людям замало було ще тої розкішної зелені, якою щоденно на полях, левадах і в лісах милувались. Вони ще зрубували зелене віття з дерев та замаювали ними стріхи, ворота та огорожі своїх хат і в замаяних такою ж пахучою зеленню храмах Божих, своїх церковцях дерев'яних, вони Всевишньому дяку за всі ласки і дари складали.

І в ці зелено-святочні дні весни, коли все в природі і людях гимни радости життя співало, скрізь по широкій землі українській, в селах і містах біля церков довгі походи формувались та в напрямку цвинтарів і могил вирушали. Живі йшли відвідувати покійних. При запашнім димі кадила і при співі жалібних псальмів вони падали навколішки біля могил та хилили свої чола перед тими, що колись були серед них, були їм дорогі і рідні, та навіки відійшли. А при цьому згадували теж того Незнаного Покійного, що безіменно поляг в обороні Землі Рідної.

Сьогодні, як і колись, так само в Україні сонце світить, так само поля зеленіють і так само сади цвітуть. Але не так само люди живуть. Страшним чоботом ворога придавлені, вони радости життя і краси весни не знають. По своїй волі їм жити невільно і цим, що життя своє за цю волю віддали, пошану складати заборонено.

Як довга і широка земля українська, від болотистого Полісся до Чорного моря, від синього Дону до Білих Карпат, вона густо-густо могилами засіяна, в яких про долю-волю тихо снять ті, що життя своє за неї віддали. А їх мільйони, від безстрашних дружинників княжих аж до лицарів з УПА легендарних.

У ці Зелені Свята не буде походів до їх могил, не зложать на них вінків зелених і цвітами їх хрестів не заквітчають. Тільки сосни крислаті над ними слова таємні шептатимуть, ліси молитвою шумітимуть і сонце золотими промінями заплаче. Але біля цих могил мільйони думок вітатимуть і з найбільшою любов'ю та пошаною для похованих в них мільйони сердець в придавлених неволею грудях битисьмуть. І не буде очей матері чи дівчини, з яких в цей день та на згадку про них сльоза не потекла б. І не буде чесних рук чоловічих, в яких на цю згадку п'ястуки не затиснулися б.

Згадаймо їх і ми сьогодні, бо й для нас вони близькі і рідні, бо й за нашу та дітей наших долю-волю вони свої голови зложили.

Спіть хлопці, спіть,
Про долю-волю тихо сніть...
Про долю-волю Вітчини,
Бо чиж можуть бути кращі
сни?...

Похід українського вільного мистецтва

В цім поході здобув мішаний український хор „Думка" під проводом професора Маріяна Струка щирі симпатії швайцарців і викликав справжнє захоплення публики в Люцерні, Монтре, Льозані і Женеві. Афіші Зимового Палацу з оголошеннями про виступи хору і балету були протягом тижня не лише на мурах, а й на женевських трамваях. Про мистецький і фінансовий успіх „Думки" в Женеві свідчить вже те, що по заповіджених відразу перших двох виступах її ангажувала дирекція Палацу ще на два вечори.

Найбільш розповсюжений женевський дневник „Ля Сюїс" писав про виступ „Думки" наступне:

„Це був дуже гарний вечір для тих численних відвідувачів Зимового Палацу, які зустрічали оплесками танки й пісні України виконувані хором „Думкою". Сотворений п. професором Маріяном Струком в 1945 р. в Інсбруці мішаний хор „Думка" є гідною подиву сінтезою найкращих співаків і танцюристів, що перебувають від завішення зброї як втікачі в таборах Зальцбургу, Мюнхену, Інсбруку, Ляндеку і Брегенцу. Він складається з тридцяти хористів, пари танцюристів опер Харкова, Києва і Львова, двох танечних зірок, одної клясичної та другої фолькльорної, і квартету співачок, іменованих „соловейками".

Програма була обширна і різноманітна. Найкраще, що ми можемо сказати про неї, це те, що вона мала на меті показати нам справжній фолькльор правдивий дух українського народу, і осягнула це.

Голоси теплі і могутні, але коли треба, вони є в стані бути незвичайно ніжними, а навіть наслідувати часом струнні інструменти при замкнених устах з найбільшою досконалістю.

Дикція, оскільки ми можемо посужувати, чудова, строї барвисті, намиста прикрашені квітами й стяжками, коси та червоні чоботи творять дуже привабливе видовище.

Квартет пань, Лихолай і Семенець, сопрано, та ..азамарокова і Снігуревич, альт, зібрали рясні оплески кількома народніми піснями.

В ділянці танку треба зазначити п. Вадима Сулиму, балетмайстера Харківської опери та його дружину, п-ні Ніну Сулиму, також як п-ну Рому Прийму; фолькльорний стиль нам подобається більше клясичного.

Дуже оригінальним є „танок ляльок" та з шаблею. „Сільське свято", що складалось з народніх танків і пісень, дане в кінці, було тріюмфом. Основник хору п. Струк дирігував його дуже майстерно й справно. В супроводі піяніна чергувались пані Л. Бульба і Прийма. — А. С.

„Журналь де Женев" писав між іншим наступне:

Цілий фолькльор України можна було відчути в чудово виконаних піснях, де найменші нюанси було дотримано помістецьки; в мальовничих танцях, які разом з барвистими строями робили такою привабливою сцену Зимового Палацу.

Це українські втікачі в Австрії сотворили цей чудовий анамбль, щоб позбутися безконечного інтернування, і не маючи спроможности вернутися на батьківщину мандрують вони світом вшанувуючи її співом, вони лишаються вірними їй, щоб вона жила в них згідно з найшляхотнішими традиціями.

Вечером 21. V. відбувся у виповненій публикою церкві „Сен-Жермен" духовний концерт „Думки". Твори Бортнянського, Вербицького, Кошиця, Веделя, Леонтовича й Артимовського викликали незрівнаним виконанням найбільше захоплення приявних. Визначився своїм сольовим співом особливо тенор Олександер Ройко. Могутність його голосу спонукала декого твердити, що він має барітон.

Самий факт того, що хор професора Маркіяна Струка є в стані виступати з рівним успіхом з дуже різноманітною програмою у великім дансінгу і в католицькій церкві, свідчить про те, які широкі можности відкриті перед ним та іншими українськими мистецькими організаціями цього роду.

Дуже добрим був помисл получити хор з хореографічною групою балетмайстера В. Сулими, чим осягалося різноманітність програми зазначену і швайцарською критикою. Невелику кількість виконавців танкових точок заступив п. Сулима справді високою їх якістю. Як ліричний дует і гротесковий „танець ляльок" виконані ним з дружиною, так і „запорожець", виконаний ним самим свідчать про високу мистецьку якість їх обох.

Про пріма-балеріну інсбруцької опери, Рому Прийму, треба говорити окремо не лише тому, що вона виступала в сольових танцях, виконуючи „гопак" в супроводі музики Мусоргського, та „Верховину", стилізовані нею самою. Особливо гарною була друга точка, що викликала справді враження мрійного лету над верхами Карпатів.

Дуже варто уваги те, що „фолькльорний" (народній) стиль сподобався женевському критикові „більше клясичного". Але це не значить ані трохи, що українське танечне мистецтво на чужині повинно лишатися у відносно вузьких межах народніх танців. Мистці українського танку шукають очевидно шляху, який випровадив би їх з меж етнографізму та підніс на вищі щаблі розвитку, по обох боках океану. Цей шлях буде знайдено не теоретичними міркуваннями, а правдоподібно протягом самого мистецького виконання танку.

Такі думки викликає мистецька стилізація українського танку панною Р. Приймою, яка буде очевидно одним з тих шляхів, якими український народній танок включиться до світової творчости в цій ділянці мистецтва. Особиста принадність, що здобуває для неї відразу прихильність глядачів, легкість і сила ритму, незвичайна здібність перетворювати музику в танечний образ та висока техніка виконання можуть забезпечити їй визначну ролю в розвитку українського танку. Коли те, що перебула ця й тепер ще напів-дитина у воєнних і повоєнних роках української трагедії, не зламало її, воно мусіло причинитися поважно до розвитку її мистецької духовости. Львівська опера, де вона виступала до чотирнадцятого року життя, злучила її назавжди з українським живлом, як і закінчення танечної кляси Музичної Академії у Відні під кермою Ґрети Візенталь впровадило до обсягу новітнього европейського танку...

Триюмф української пісні і танку в Европі і Америці набуває особливого значіння на зловісно-понурім тлі поневолення, викривлення й нищення цих ділянок українського мистецтва московською владою поза залізною заслоною. Але по цім її боці вільний український спів гонить як могутній подих свіжого вітру отруйний чад скавуління „русско-малорусских" хорів, що їх передає київська радіовисильня. Вільно шукає на чужині й український танок нових шляхів свого розвитку поза гратами совєтських „самодіяльних" „ансамблей песні і пляскі", що мають заступати видовищами брак хліба.

М. Бридович.

Стратегія найближчої війни

(Лист із Европи).

Хоч не гремлять ще гармати на сторозтерзаних европейських полях, хоч не падають і не розриваються бомби, пущені з аероплянів, але ми, мешканці Европи, вже чуємо смертельний подих війни. Ще незагоєні рани від попереднього зудару народів, ще стоять пусткою руїни міст, але великодержави та їхні „сателіти" збирають нові сили і технічні засоби для ужитку в новому конфлікті, про який ніхто не знає, коли він може вибухнути.

Дві політичні системи і два стратегічні пляни, зовсім неподібні, стоять в противенстві. З одного боку — СССР, тоталістична великодержава, волею пануючої партії обернена в великанський военний табор. З другого боку — демократичні держави Західної Европи та Америки, миролюбно настроєні, без бажання захоплювати чужі землі. Ці держави — Франція, Англія, Америка — демобілізувалися після Другої світової війни в тій надії, що це саме зробить і Сталін. Але Москва зібрала ще нові військові сили в СССР і в своїх державах — сателітах муштрує комуністичні армії. (Наприклад, мала Югославія має коло 400,000 кадрового війська).

Проти совєтської військової переваги західно-европейські держави та Америка не можуть поставити великих сил. Головна надія на Францію та на Англію. Але що можуть поставити ці народи в перших днях війни супроти страшної московської переваги? Не забуваймо, що Францію розїдає рак комунізму, третина французів ще недавно голосувала за комуністичну партію. Чи будуть французькі комуністи битися проти своїх однодумців зі Сходу? Чи не обернуть вони зброї проти своєї ж таки батьківщини, згідно з наукою Леніна: „Перетворити імперіялістичну війну в війну громадянську"? Бельгія і Голяндія мають добрі армії, але це малі народи і вони не в силі були б спинити совєтську навалу на своїх границях. Країни Скандинавські — Швеція, Норвегія і Данія — мають добре військо і першорядну зброю, особливо Швеція. Але може статися, що ці держави знов спокусяться невтральністю, яку їм буде „гарантувати" Москва. Еспанська армія ген. Франка має того самого „комуністичного пророка", що й Франція, а може ще більш небезпечного. Італія не має своєї армії й після недавніх виборів зовсім ясно, що комуністичні впливи в цій країні ще дуже великі.

Отже головний тягар війни впав би на Англію і Францію. Англія мусіла б тепер забути про своє положення на острові, бо вузький канал переможна совєтська армія могла б тепер „перескочити" і перелетіти. Тому то головне завдання англійського военного пляну тепер було б таке: Послати на европейський континент яко

(Докінчення на стор. 3-тій).

Олексій Андрієнко.

ПРОВОКАЦІЇ КРЕМЛЯ В УКРАЇНІ

3)

Коротко казавши — стежте за собою!

Бо що з того часом виходить саме в тій щасливій країні, можна побачити з нижче наведеного випадку.

• • •

14. грудня 1937 року, в просторому приміщенні 8-ої кляси 15-ї залізничної української середньої школи йшла чергова лекція хемії. До речі, свою школу дітвора чомусь називала стайнею — чи за непривітний вигляд її взагалі, чи за те, що приміщення кляс були аж надто просторі — хоч коней по них ганяй, — але — „стайня" та й усе.

Викладала хемію директорка цієї школи пані Вятрівська. Огрядна, міцно збудована, впевнена в собі, літня вже, бо понад сорок років жінка, — вона являла собою напрочуд рідкісний зразок вихователя-людини.

Добрими, ясними очима впевнено дивилась на світ Божий, не зважаючи на всю недосконалість людського життя на ньому, дітям — своїм учням — прищеплювала життєрадісність, певність себе, ясність та непохитність у знаннях і переконаннях. Завжди до дітвори була ласкава, добра, справедлива. І не дивно, що товаришку директорку всі учні школи безтямно любили, як доброго педагога-вихователя й навчителя і як людину близьку, рідну, як свою матір. Тому й на лекціях її завжди було так радісно, так приємно, і панував завжди такий відмінний лад і порядок.

На диво, пані Вятрівська і в сухій матерії свого предмету — хемії — вміла знаходити й подавати жадібній до знання молоді стільки цікавого, стільки захоплюючого, що на її викладах достоту бувало чути, як якась заблукана муха перелітає через залю.

Того дня, як звичайно в грудні, рано смеркало. В клясі світила електрика. Відповідала, на виклик директорки, щось про хемічні процеси, про які слухали учні минулого разу цікавий, як завжди, виклад товаришки директорки, учениця Ніна Місалова.

Ніщо не порушувало в клясі напруженої тиші. Ніхто не звернув і уваги, що на подвір'я школи в'їхала легкова автомашина. Але водночас із тим раптом у школі погасло світло. Учениця мимохіть урвала свою відповідь. В клясі запанував присмерк. Діти заворушились, аж тепер дехто кинувся до вікна: у дворі тьмаво полискувала пригашеними фарами автомашина.

Директорка просила заспокоїтись: світло, як це часто буває, зараз буде знову, а тим часом, давайте поговоримо про...

В коридорі протупали важкі кроки чобіт. В двері кляси гучно постукали:

— Директорку — до учительської! — гукнув чийсь чужий, грубий голос.

Кляса завмерла.

Пані Вятрівська урвала, звернену до учнів, фразу, не докінчивши, попросила спокійно зачекати, ще раз нагадала, що, напевне, поки вона повернеться, знову буде й світло, і хутко вийшла за двері.

Діти бачили крізь замуровані вибагливими візерунками морозу шибки в вікнах, як їхня добра, симпатична директорка переходила через двір, прямуючи до учительської, як її перестріли, посадили в машину; чули, як клацнули, замикаючись за нею, дверцята, як машина дала газ, рвонула з місця і подалася з двору в темінь вечірнього присмерку...

— От і погасло наше світлечко... — тремтячими губами й непевним голосом вимовила Ніна.

Ніхто їй не відповідав. Та й сама вона, напевне, нерозуміла тоді, що тими підсвідомими словами сказала образно, поетично висловившись, страшну правду про долю любої директорки...

Директорка Вятрівська більш ніколи до своєї школи не повернулась.

Її, людину квітучого здоров'я, життєрадісну, таку віддану своїй праці й молоді, добру, милу директорку школи замучили на смерть тортурами в Козятинському з а л і зничному НКВД.

Через якийсь час, приславши до школи нового вчителя хемії, який мов небо від землі, відрізнявся від своєї попередниці і знаннями, і вдачею, і поводженням із учнями, — сказали дітям, що колишня директорка школи Вятрівська була... шпигуном однієї іноземної держави, навіть простіше — німецьким, фашистівським, мовляли, шпигуном...

Діти засумували.

Глибока симпатія до доброї вихователькі - друга Вятрівської, симпатія, що корінилася пішла так далеко, що новопризначений директор школи довгий час мав не мало клопоту зі своїми учнями.

•:•

Вся справа, як з'ясувалось пізніше, була ось у чому.

Десь за два місця до арешту, в жовтні 1937 року, Вятрівську, як і багато інших учителів области, викликали на вчительський зліт до Козятину. Осінь була мокра, непривітна, їзда в неопалених і зле освітлюваних вагонах потягу — втомна, надокучлива. (Д. буде)

ЗАКИ ПРИЙДУТЬ...

Тому, що є надія, що незабаром прибуде до Америки більше число нових імігрантів зі скитальщини, різні етнічні групи, які підтримували прийняття закону про їхне допущення в Америку, роздумують, яка доля жде тут тих нових імігрантів. Так, напр. польська газета „Дзєннік Чікаґоскі" пише про майбутніх нових громадян Америки таке:

„Заки справа дозріє і стане актуальною, не буде зайвим вже тепер призадуматися над деякими питаннями, які получені з приїздом на наш терен скитальників. Треба вже тепер чесно і по людськи зрозуміти цілу справу і представити їм просто тутешню дійсність без заслонювання її рожевими окулярами, щоб не прийшло до розчарувань і непорозумінь.

Як оця справа мається на ділі, чи всі, що сюди приїдуть, найдуть працю — оце питання, на яке належить вже тепер відповісти без проволоки.

Америка, це країна нечуваних можливостей, та на жаль, не для всіх. На еміґрації панує загальне переконання, що Злучені Держави це Обіцяна Земля, в якій пливе мід і молоко для всіх таких, що їх воєнна заверюха розпорошила по світі і не дозволяє вертатися до рідного краю.

На кожного, кому пощастилося дістати візо на виїзд, дивляться там як на вибранця долі, що дістанеться з пекла до раю. Тому вершком мрій кожного біженця є здобути право вїзду до З. Д. До цього кожний змагає витревало, без застанови й аналізи не лише своїх можливостей і спосібностей, але теж і до фізичної придатности до важкої праці, яка його тут жде. Люди здорові, молоді й сильні завжди находять тут працю і дістануть за ню добру нагороду, головно тоді, коли мають відповідну кваліфікацію. До таких належать: рільники, ремісники, або технічні спеціялісти.

Одначе вони повинні бути приготовані на те, що на першім вступі жде їх важка боротьба за існування, а нераз і зміна свого фаху. Гірше представляється справа з представниками свобідних зайнять і т. зв. умових працівників. Ці люди, не маючи матеріяльного забезпечення, ані знання англійської мови, можуть тут пережити велике розчарування головно тоді, як стан їхнього здоровя або вік не дозволить їм забратися до фізичної праці. Те саме відноситься теж і до звичайних робітників.

Ще гірше буває з професіоналістами і такими фахівцями, як лікарі, дентисти, адвокати, інженери, і тим подібні одиниці. Вони будуть мати великі трудноші при здобуттю ліценцій на так зване „практикування" своїх фахових діянь. Згори треба зазначити, що без дозволів фахівець не дістане праці в своїм фаху. Теоретично це можливе лише в кількох стейтах і то впродовж 3—5 років пильної праці, і після складення всіх іспитів наново. А що має, напр. робити лікар впродовж часу, коли приготовляється до іспиту? Йому остається хіба йти до фабрики.

Тому то завданням відповідальних людей є поінформувати фахових людей на скитальщині правдиво про те, що їх жде в Америці, щоб не було розчарування".

Оце осторога польської газети для поляків, які мали б приїхати в Америку. Тут треба зазначити, що американські поляки без порівнання сильніші організацією, установами й маєтком ніж українці. Не зважаючи на те все, вони не обіцюють від себе приміщення для своїх братів після їхнього приїзду в нову країну.

Коли йде про заробітки для професіоналістів, то інформації в дечому надто песимістичні. Так, напр. коли йде про лікарську професію, то лікарі можуть дістати працю по шпиталях як помічні сили або при обслузі хворих і не мусять іти на працю до фабрик, якщо вони підготовляються до іспитів для нострифікації дипломів. Наскільки йде про адвокатів, то для них нема загалом нострифікації, бо американське право зовсім відмінне від права в европейських країнах. Крім цього кожен стейт має своє повне судівництво й праводавство й тому европейські адвокати мусять почивати тут студії від самих основ, за виїмками деяких західних стейтів, де можна стати адвокатом, практикуючи в адвоката і підготовляючися до іспитів. Одначе до цього треба мати повне знання англійської мови й тутешню середню школу („гайскул"). В інших „ліберальних" професіях нема одного правила. Все залежить від знання, віку і спосібности до праці, а крім цього від обставин у кожній околиці. Треба завжди тямити, що Америка це не одна держава, а союз держав — Злучені Держави, в якому кожна держава („стейт") має свої права й звичаї. Теж в різних стейтах є різні кліматичні відносини. Все те треба мати на увазі при поселюванні й шуканні праці.

Д-р Роман Осінчук.

АТОМНА ЕНЕРГІЯ

Її вплив на розвиток людини у майбутності.

Шекспір: „Богато є на світі такого, про що не снили наші мудрці".

Складна ця наша мати-природа. Куди не глянь, завжди вона тебе впроваджує в подив своєю незвичайною доцільною будовою та незвичайною скомплікованістю. Люди науки копаються у цих таємничих дебрах так мертвої як живої природи, видирають їй деякі таємниці, розсліджують науково, але розвязавши одну, стоять перед розвязкою тисячів ще більше замотаних проблем світу. Сьогодні наука сягнула може в найглибші тайни природи, а це розкладу атому, але чи направду вияснила це питання зі всіх боків? Це правда, наука вміє розбивати частинно і то лише деякі атоми (уран), вміє громадити цю кольосально велику енергію, яка повстає при такому розкладі та навіть вміла застосувати її як атомові бомби для знищення двох японських міст Гірошіма і Нагасакі, але до вияснення проблеми далеко! Пізніші обсервації переживших жертв в Гірошіма, чи обсервації над звірятами й рослинами підчас експериментів з атомними бомбами на Бікіні і останньо експерименти в лябораторіях згромадили багато наукових спостережень, про які творцям атомової бомби не снилося. Ці обсервації на звірятах чи комахах є такі цікаві, а при тому такі страшні в своїх наслідках на живі твори природи, що неодному насувається питання на думку: — а що це буде з нашими нащадками та взагалі з людством в майбутності, якщо народи воюватимуть на ширшу скалю цими страшними атомними бомбами. Лябораторні досліди над збіжжям зі зерна, на яке ділали атомні проміння підчас есперименту в Бікіні доводять, що атомна енергія викликує зміни у самих розродчих клітинах і то в найголовнішій частині, себто в хромозомах (ядерна маса клітини у формі сітки), як їх звуть гени, що переносять спадкові прикмети з родичів на нащадків. У цих саме генах є скриті ці всі прикмети, якими обдаровують батьки своїх дітей, як будова тіла, подібність черт лиця, краска очей і волося, різні духові прикмети (талант, схильности) і багато — багато других, патологічних, як схильність до деяких хворіб, диформації і тощо. Згадані обсервації довели, що деякі рослини вже мали деякі зміни в першому поколінню, другі в наступних поколіннях. Перехрещування ушкоджених рослин зі зовсім здоровими давало деяке поліпшення в колоссю збіжжя, але згубні впливи виявлялилися вже в наступному поколінні знова. Ушкодження атомною енергією генів виявлялося у ненормальній формі колосся, величині, формі й красці зерна і то що.

Подібні обсервації мають вчені на тваринах, особливо на комахах, мухах і то що. Спеціяльно цікаві досліди на мухах поробив проф. Мюллер. Він побачив у нащадків мух, що були насвітлювані довший час проміннями „Х-рей", зовсім інше уставлення крил тай деякі зміни у величині і вигляді мух. Одним словом професор Мюллер відкрив до певної міри новий тип мухи, що повстав із нормальних мух, лише попередно насвітлюваних. Таке явище в біології називаємо мутацією. Досі мутації теж виступали в живому світі, але це було незвичайно рідке явище і не з такими різкими різницями прикмет. Мутації виступають лише тоді, коли в ядрі розродчих клітин, у тих т. зв. генах наступають певного роду ушкодження чи зміни. Очевидно, що ці мутації є нераз ледви замітні і завдяки таким малим незамітним мутаціям живий світ, рослини, тварини, а навіть чоловік на протязі мільйонів літ свого розвитку постійно змінявся і сьогодні є дуже подібний до своїх предків, яких нераз наука вигребує із недрів віковічної землі. Мутаційні приклади переходять в спадку на дальші покоління і в цьому саме криється велике діло й добро для людства, а може велике зло і катастрофа для нього.

Ці всі досвідчення роблені на рослинах і тваринах можна цілковито віднести до людей тому, що біологічні закони обовязують усі животні організми, а в цьому й чоловіка. Отже у жертв, які врятувалися від вбивчих промінів атомної бомби, всетаки заіснували деякі видимі зміни (як попарення і т. д.) або невидимі в згаданих генах насінних клітин, що можуть виявитись деякими зовнішними чи внутрішними патологічними змінами у першому або дальших поколіннях нащадків. Медичний науковий світ дуже занепокоєний такими вислідами своїх обсервацій і хотяй не маючи змоги робити експериментів на людях то все таки пильно стежить, робить поміри, докладні лікарські обсервації у дітей, що походять від батьків — жертв атомного бомбардування в Гірошіма й Нагасакі та їх порівнюють з японськими дітьми з дальших і небомбардованих околиць.

Ці обсервації є на довшу мету запляновані професором Андерсоном зі Стенфорд університету в Каліфорнії, щоби можна було мати спостереження кількох поколінь.

Такі спадкові мутаційні прикмети можуть вносити у розвиток людства деякі уліпшення і поправу людей, а деякі злі ведуть нераз до повільного вимертя цілої ґенерації людей, що ними обдаровані. Нерідко внаслідок таких мутацій організм завмирає ще в лоні матері. Сьогочасна наука знаючи про це докладно використовувала деякі добрі мутації для створення дуже добрих рас звірят (н. пр. австралійські вівці) а а'усувала ці всякі звірята з годівлі, що мали злі мутаційні прикмети.

Завдяки т. р. селекції або природнього добору в давних часах, а штучного добору спеціялістів-годівельників в новіших часах ми сьогодні маємо багато таких рослин чи навіть тварин, яких в дійсності ніколи в природі не було, хотяй з другої сторони багато теж безслідно й на віки загинула.

Очевидно, що про подібну селекцію посеред людей нема мови. Ба що більше завдяки розвиткові культури і поступові лікування людей, багато сьогодні лишається при житті таких людей, що мають деякі патологічні спадкові прикмети і ними, на нещастя людству, обдаровують нащадків. І може саме тому процесові треба завдячувати оцю кволість теперішнього особливо цивілізованого людства в противоріччі до цих кремезних козарлюг, що жили в відносно первісних і простих умовинах життя.

Спостереження над різними рослинами й мухами, яких вдалось вже обсервувати через кілька поколінь не ворожить нічого доброго. Атомні ушкодження генів розродчих клітин спричинюють відносно часто повстання мутацій і то з лихими і згубними прикметами, які не завжди зявляються у першому поколінні, але за це переслідують дальших нащадків.

Чи зможе наука цьому запобігти? Ледви, бо дотеперішні експерименти з генами довели, що гени є дуже добре хоронені в ядрі клітини і всякі впливи зовнішні доводять радше до смерти клітини, як до змін в живих генах. Одні лише радіоактивні тіла (Х-рей, радій, і другі) можуть своїми проміннями у відповідній силі і в відповідному часі вплинути на зміни в генах і то майже завжди згубно.

І звідси є цей великий страх перед атомною бомбою не для цього, що сотки тисяч людей гине від одної бомби, але тому, що в мільйонів, які залишилися при житті, можуть бути змінені гени в розродних клітинах, а ці можуть вплинути згубно на цілий ряд поколінь та змінити до деякої міри народи, а то й людство. Бо часто будуть родитись люди навіть з видимими ознаками тілесних деформацій, каліцтва, дивовижности і тощо... в наступних генераціях. Одним словом в атомній добі буде розвиватись „атомний" чоловік. А цього саме деякі вчені бояться. Для характеристики наведу слова американського професора Юрей, що є спеціялістом в атомній енергії та за свою працю відзначений найвищою науковою нагородою Нобля. Він сказав в Лондоні, в палаті послів таке: „Мені здається, що людство буде мусіти загинути, якщо не уникнемо атомної війни". А дальше додає: „Багато різних гатунків звірят вигинуло в давнині. Я не знаходжу причини, чому природа мала б робити якийсь виняток для гатунку людей. Може саме приходить час для згуби людства".

Як бачимо, то невеселу будуччину пророкують деякі вчені, особливо біологи-лікарі. А тимчасом вчені фізики вхопились цього атому і тільки думають, якби то ще більший цикльотрон (машину для розбивання атомів) збудувати, як би то докладніше розбити атом та ще більше випродукувати цеї вбивчої атомної енергії. Ці бородаті діти можуть зі спокоєм говорити про тиск на мільйони атмосфер, температуру на тисячі ступнів, електричну напругу в сотки мільйонів вольтів і т. д. і бавляться в небезпечну гру з такою небезпечною матерією, що кусочок завбільшки головки сірника може знищити все, що є на просторі соток квадратних миль. Просто забава малих дітей зі сірниками під ожередом соломи на селі.

Про все це з шумом кричимо і називаємо це технічним чи науковим прогресом. Цей процес і поступ вдирається в найбільші тайни природи і божого світу і може навіть колись видертись зпід контролі людського розуму і наробити великого лиха на землі, на кожний випадок більшого як в Гірошіма і Нагасакі. Це може навіть бути небачена ніколи досі ілюмінація закінчення цього світу.

На потіху можна хіба лише сказати, що все таки людський ум за короткий, щоби видерти всі тайни природи, а друге, що цей процес вимагає багато-багато часу.

Стратегія найближчої війни

(Докінчення зі стор. 2-гої).

мога більші свої сили, щоб задержати советський натиск в Европі, поки не наспіє американська допомога. Цей стратегічний плян уже двічі виправдав себе — до Першої і за Другої світової війни. Тоді західна Европа, покладаючи надію на технічно-промислову силу Англії, вірила, що, не вважаючи на перші поразки, прийде поміч з Англії і оберне воєнне щастя проти ворога — Німеччини.

Тепер головна надія ЗахідноїЕвропи, разом з Англією, не так на свої власні сили, як на поміч Америки. У Парижі і в Лондоні числяться з тим, що доведеться під советським натиском покинути Західну Німеччину і обороняти фронтові лінію десь на кордонах Франції. Але кожний розуміє, що власними силами ці держави не могли б себе довго обороняти перед советським натиском. Тільки поява в Европі значних американських сил, озброєних атомовими бомбами, моглаб вирішити війну на користь демократичного світу. Але треба числитися з тим, що поки та американська поміч прийде, советські армії можуть захопити велику частину Західної Европи, може аж до Пиренеїв. Остаточно Москва таку війну мусіла б програти, бо проти СССР англо-саські великодержави мобілізували б цілий світ (Туреччина, Персія, арабські країни, навіть Індія і, можливо Японія).

Але нам, що живемо в Західній Німеччині та в Австрії як „Ді Пі", це „спасіння в царстві небеснім" не дуже усміхається. Бо ми знаємо, що хоч вільне людство перебуде ще й цю найстрашнішу небезпеку тоталізму — московський большевизм — але нас як живих людей, **уже тоді не буде.** Недарма директор ІРО в Німеччині, п. Едвардс, заявив на пресовій конференції, що ця організація не має військової сили, щоб в разі війни охороняти і обороняти табори скитальців. Отже — доводиться ждати „як віл обуха"...

П. В.

ЗАХОДИ БРИТАНІЇ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ БЕЗПОРЯДКІВ НА МАЛЯЯХ.

Лондон, 17. червня. — Від деякого часу Малайські острови заливає зорганізовона большевиками филя злочинів, вбивств і грабунку. Британський уряд дав свому високому комісареві, а цей місцевій поліції окремі повновласті для боротьби проти цих злочинів, що їх — як це стверджується урядово — інспірують та організують комуністи.

„НОВА ДЕМОКРАТІЯ" В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ДІЄ.

Прага, 17. червня. — Негайно після „вибору" комуніста Готтвальда президентом Чехословаччини та призначення на премієра другого комуніста Запотоцького, першим проявом цеї скріпленої ще „нової демократії" було дальше обмеження свободи преси, цим разом вже навіть оголошень. В майбутньому всі платні оголошення в чеській пресі, включно зі щоденниками, регулюватимуться точними постановами міністерства інформації.

ВПРАВИ АМЕРИКАНСЬКОЇ НЕЙВІ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ.

Рим, 18. червня. (ЮП). — Вчора тут повідомлено, що 30 американських воєнних кораблів, з лінійником Мізурі на чолі, відчалять в найблищий понеділок з Лісбони в Португалії та відбудуть вправну плавбу по Середземному морі. Три американські крейсери, після вправ на центральному Середземному морі, заплили вчора до порту в Неаполі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Отак збирається на лісти УКК.

Український Конгресовий Комітет вислав понад 1,500 збіркових ліст до секретарів відділів УНС, Провидіння, Народної Помочі та Союзу Українок Америки, як також до інших товариств і всіх делегатів на останній Конгрес у Вашинґтоні. Досі ми одержали лиш кілька ліст виповнених жертвами. Для прикладу подаємо дві лісти з Филаделфії.

На лісту ч. 1383, зібрала п-ні Анна Карпчук, представниця Жіночого Т-ва ім. св. Юрія при катедрі $85. Жертви зложили: Т-во св. Юрія, $50; по $10: Михайло й Анна Карпчук, Василь Карпчук; Катерина Коцюбинська $5; по $1: Катерина Староста, Анна Волчанська, Анна Мручко, Катерина Гатала, Марія Мосюк, Марія Чаплинська, Марія Палько, Анна Тацинець, Софія Кінаш, Евдокія Ясінчук.

На лісту ч. 132, зібрав п. Никита Бурий, секретар 109. відділу Провидіння, $52. Жертви зложили: Никита Бурий $10; по $5: Теодор Дубик, Стефан Онищук, Григорій Гриньків, Іван Олійник, Володимир Бинзяк; Василь Грицьків $3; по $2: Михайло Петрівський, Іван Шманда, Іван Марич; по $1: Андрій Сопко, Пантелеймон Михальчук, Катерина Ґенцей, Михайло Мрук, Параня Марич, Данило Лобурак.

Ось так збирають щирі громадські робітники на збіркові лісти Українського Конгресового Комітету. Даємо їх за приклад для всіх тих, що одержали збіркові лісти У. К. К. Коли кожна ліста буде записана жертводавцями так як вгорі подані лісти, тоді ціль кампанії — 50 тисяч долярів на Політичну Акцію для Допомоги Визволенню України — буде виконана й перевищена.

ГВАЙСТОН, Н. Й.

Нова професійна сила.

Товариство „Просвіта", відділ 129 У. Н. Союзу радіє, що з його рядів вийшла молода українська професійна сила,

Михайло Деревляний

якою є п. Михайло Деревляний, член нашого відділу, який якраз тепер покінчив на Колумбійськім університеті в Ню Йорку дентистику та дістав диплому.

Молодий дентист-лікар є сином відомих наших громадян, Івана та Анастазії Деревляних, котрі походять з Дусанова, Західна Україна. Будучи свідомими і патріотичними українцями, виховали в такому самому дусі теж і свого сина. Ми, з нашого відділу та околиці, бажаємо п. М. Деревляному якнайкращих успіхів та віримо, що він чесно й вірно сповнятиме теж і громадські обовязки, скріпляючи своїм таланом ряди старшої ідейної молоді.

Член 129 Відділу У. Н. С.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Зі Союзової Праці.

Кампанія У. Н. Союзу, яка н е о ф і ц і я льно носить назву 50-тисячної, добігає до кінця. Шікаґовські відділи У. Н. Союзу взяли в ній добру участь й вивязалися з неї добре. Звичайно є й такі відділи, які ніколи не росли й в жодній кампанії не приєднували нових членів. Але коли говорити про актив У. Н. Союзу, то цей був завжди готов на поклик Головної Канцелярії йти на „барикади". Так було й цього разу. Велику поміч мало Шікаґо від п. Івана Іванчука, головного контрольора У. Н. Союзу, який перебуває у нас вже цілий місяць й займається організуванням нових членів. З його праці виходить, що більшість нових членів це люди вже американського роду. Забракло вже старих імігрантів! Прямо тому, що постарілися й хочби тепер „раді йти до раю, та літа не пускають". З новоприбувшої групи т. зв. скитальників процентово ще мало людей ввійшло в зорганізовані ідейні ряди У. Н. Союзу. Правда, деякі нові люди з цеї групи є вже й секретарями відділів У. Н. Союзу й багато членів з цеї групи є вже членами. Одначе памятаймо, що бувші скитальники, які прибували до Америки по першій світовій війні, коли було велике безробіття, відразу масово вступали в члени У. Н. Союзу, а навіть будували нові, нині чи не найбільші відділи У. Н. Союзу, як от 204-тий в Ню Йорку. Вони помагали своєю участю розбудовували такі великі відділи, як 361 в Ню Йорку, 221-ший в Шікаґо, 292-гий в Дітройті, 291 в Клівленді, 238-мий в Бостоні й багато інших, число яких є „леґіон". Маючи це на увазі, треба зазначити, що нові імігранти з останньої фази визвольної боротьби, хоч застали в Америці дуже придатливі обставини (нема безробіття), такої склонности до союзової праці не проявляють. Та я певен, що їхній довший побут в Америці теж й їх затягне в ряди У. Н. Союзу, бо інакше й бути не може.

Шікаґовський район У. Н. Союзу викаже свою силу й переведе свого роду перегляд союзової праці в неділю, дня 11. липня з нагоди „Дня У. Н. Союзу", що відбудеться в городі на Гіґінс і Дісплейнс Рівер.

Має це бути не лише звичайний пікнік з „смашними перекусками" і т. п., але буде це культурний виступ української союзової громади в Шікаґо. Відбудеться вибір „королевої популярности У. Н. Союзу", будуть виступи спортові молоді, буде добра орхестра т. д. Буде теж говорити новий організатор, п. Іван Іванчук, як й інші місцеві та позамісцеві бесідники.

Степан Куропась.

Вже можна замовляти Календар У. Н. Союзу на 1949 рік.

В наступному 1949 році припадає 55-та річниця з дня заложення Україського Народного Союзу. З цеї нагоди Головний Уряд У.Н.С. рішив видати ювілейний Календар-довідник У. Н. Союзу на 1949 рік, що крім звичайних календарних матеріялів матиме теж основні енциклопедичні інформації про У. Н. Союз, про Америку і Україну та про українців у цілому світі і про всі ділянки їх життя та творчости, як теж багатий літературний відділ. Календар вже є в підготовці і мав би появитися вже з кінцем жовтня цього року. До співпраці в його редакції запрошено найкращі українські сили, як теж представників українських громад з усіх країн і континентів. Цей великий Календар-довідник мав би бути дальшим поширенням та доповненням відповідних видань У. Н. Союзу, що появилися досі. Він повинен стати настільною книгою кожного українця в Америці і закордоном, необхідною в праці і надозвіллі. В Календарі кожний українець матиме всі найбільш необхідні інформації і цей Календар подуманий справді як дорадник і розрадник кожного. Незважаючи на великі кошта видання, вартісних матеріялів та багатих ілюстрацій, ціну Календаря встановлено тільки на один доляр за примірник. Проте, з огляду на великі кошта друку і паперу, Календар появиться тільки в обмеженій кількості і тому хто хоче запевнити собі його одержання, повинен негайно виповнити подане внизу замовлення та вислати його разом з належитістю до Адміністрації „Свободи" на подану внизу адресу. Це повинні зробити не тільки члени У. Н. Союзу, але й весь широкий загал американсько-українського громадянства, бо Календар У. Н. Союзу на 1949 рік це буде справді настільна книга для кожного українця. Тільки негайне замовлення може забезпечити вам її одержання. Тому поспішайте з висилкою замовлення.

(Прохаємо витяти, чітко виповнити і негайно разом з належністю переслати на адресу „Свободи").

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК

До Адміністрації „Свободи"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Я, ______________________, замовляю
(Ім'я і прізвище)
оцим Календар У. Н. Союзу на 1949 рік в кількості ______ примірників і на ту ціль пересилаю чек (моні ордер) на суму $________ як належитість по $1.00 за примірник.

____
Підпис (писати по-англійськи).

Адреса: ______________________
____
____

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

14,646 Жук Михайла з с. Березець (Рудки) від Жук Марії д. Теодора.

14,647 Крук Василя і тети Крук Марії в с. Стриївки (Збараж) від Крук Василя.

14,648 Краль Петра вуйка та братів Оберських, Швець Дмитра і Петра від Гриник Павла з с. Баранівка (Бережани).

14,649 Радек Адольфа з с. Вербова (Бережани) від Пилипець Дмитра.

14,650 Приятелі, знакомі і парохіяни Білявець, Коркова, Берлина, Смільна і Бродів, просить відозватися рідня о. Демчинського, Марія Демчинська зам. Лопатинська.

14,651 Брунда Марії та односельчан з с. Мощанця (Сянік) від Команицький Михайла.

14,652 Павлюк Юрихи (хрестна мама) і її сина Андрія від Митлюк Федора з с. Печеніжина (Коломия).

14,653 Ґроґодза Гриня та односельчан, з с. Володимирці (Жидачів) від Ґроґодза Івана.

14,654 Лабяк Андрія і Франка від Лабяк Франка.

14,655 Варварюк Миколая с. Онуфрія з с. Оршівці (Чернівці, Буковина) від Варварюк Василя.

14,656 Купранець Юрка в с. Брашківці (Стрий) від Щупак Івана.

14,657 Фринцко Прокопа і Анни від Гутира Івана з с. Сваткова (Ясло).

14,658 Максимович Миколи з с. Хлопчиці (Рудки) від сестри Митник Катерини.

14,659 Совінська Катерини тітки з с. Гординя (Самбір) від Наконечна Софії.

14,660 Родини Вишатицьких, з с. Новиця (Калуш) від Стасюк Івана.

14,661 Масло Івана і його родини з с. Кути-Олесько (Золочів) від Масло Г.

14,662 Рідних, що живуть у Филаделфії та Боффало від Буката Олександра і його жени Осипи з дому Пришлівська з м. Грималова.

14,663 Чаплій Степана с. Павла з Підкаміня (Броди) від Сирвило Дмитра.

14,664 Козловська Людвики з дому Олійник з с. Новосілці (Камінка Струмилова) від Демків Григорія.

14,665 Стубан Василя і Івана з с. Лімна (Турка) від Стубан Ф.

14,666 Ступак Михайла з с. Стинова Нижна (Стрий) від Ступак Анастазії.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

„Друзі хворого", Ню Йорк, Н. Й. — Відчуваємо глибоко нещасну долю хворого на чахотку Р. К., як теж оцінюємо добру волю „друзів хворого", одначе таких прохань поодиноких осіб не містимо. До нас дійшли вже сотні подібних прохань зі скитальщини. Не дивуємось цьому, бо знаємо, які там відносини. Рятування може одначе йти через такі організації як Зл. У. А. Д. Комітет у Филаделфії й тамтуди треба вдаватись зтакими проханнями. Теж і У. Н. Союз, якого „Свобода" є офіціяльним органом, має нещасливців і хворих на чахотку, які свого часу надсилали до „Свободи" до поміщення багато прохань допомоги для лікування, але таких письм не поміщувано, а шукано інших способів заради. Всі ми, що маємо друзів за океаном, дістаємо приватно такі чи подібні письма, але тоді ратуємо власними засобами, або збіркою між знайомими. Це ще найскорший порятунок!

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОШУКУВАННЯ

ГРИЦІВА ДМИТРА, з села Горегляди, повіт Товмач, Галичина, пошукує дочка його сестри Марії, **ОЛЕНА СКАВІНСЬКА.** Він має находитись в околиці Ню Йорку. Голоситись до:
THEODORE GARBERA,
359 E. 71st St., New York 21, N. Y.

МИХАЙЛО КОЛЯНКОВСЬКИЙ із села Увесла, поч Хоростків, пов. Копичинці, Зах. Україна, пошукує брата **ВОЛОДИМИРА КОЛЯНКОВСЬКОГО** і сестру **МАРІЮ ІЛЬКІВ** з дому Колянковська, котрі виїхали до Півн. Америки десь коло 1913 р. Хто про них знає, або вони самі, хай голоситься: **Myjailo Kolankowskij, calle Curruchaga 2463, Buenos Aires, Rep. Argentina.**

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 20. червня, в годині 11:30 рано, зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти, вирівнати свої залеглости і будуть важні справи до полагодження. Буде звіт контролі за 6 місяців. — М. Гентош, секр.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні, впишуть сейчас!

ТАРЗАН, ч. 1868. Тоглат згинув.

Несподівано закликав Тоглат: „Каґода!" („Я піддаюся").

Заки Тарзан міг його врятувати, він упав на землю з галузі.

Як малпочоловік прийшов до нього, він застав горилля мертвим.

Міжтим, під загрозою стрільби Кринча, гурт Криса пішов нерадо полювати на горилів.